

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Amos, Abdiam, Et Ionam Prophetas, Commentarij Francisci Lamberti Auenionensis

Lambert, François

Argentorati, 1525

VD16 B 3868

Capvt Septimvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35983

FRANC. LAMB. IN AMOS

vis commune, ut per cornu, sublime & altum quiddam significet, sicut apud **Lucam** diximus, capite primo, ibi: **Et** erexit cornu &c. **Et Abacuc** tertio, ibi: **Cornua** in manibus eius.

Proinde, equissimum aduersum illos iudicium prænunciat, dicens: quòd sit suscitaturus super eos gentem, quæ eos sit contritura, ab introitu &c. **Hi** sunt termini terræ promissionis: **Emath**, è regione **Syriæ**: torrens deserti, inter **Pelusium** & **Kinocorulam**. Vide cosmographiam, aut saltem huius terræ **Israëlis** descriptionem.

CAPVT SEPTIMUM.

Summariu capituli: **Primum** **Amos** uidit plagam significatam per locustam, uel fictorem locustæ, & **Regem** tonsorem, orauitq; pro ea, & non fuit. **Secundo**, uidit aliam plagam, signatam per ignem deuorantem abyssum multam ac partem: orauitq; ne fieret, & exauditus fuit. **Tertio**, uidit plagam designatam per abiectionem trullæ cementarij, pro qua non orauit, ut non fieret. **Quarto**,

Sacerdos Bethel Dei **Propheta** obsistebat. **Quinto**, **Amos** de se testimonium reddit, & prophetat aduersum **Amasiam**, ac prænunciat, qd, **Israël** sit à propria terra migraturus.

PARS PRIMA.

Hæc

HAec ostendit mihi Deus. Et ecce fitor locustarum, in principio germinantium serotini imbris, & ecce post serotinum tonsura Regis. Et factum est, cum consummasset comedere herbam terrarum, dixi: Domine Deus, propitius esto obsecro. Quis suscitabit Jacob, quia paruulus est? Misertus est autem Dominus super hoc: Non erit, dicit Dominus Deus.

Tres uisiones habentur hoc capite, tres Israelis plagas designantes. Ad haec obserua, quod multi de uisionibus, ac earum modis, ubi nec opus, nec locus est, tam anxie inquirunt, & perperam definiunt, ut ego insaniam magis putarim, quam interpretationem. Sufficit enim, quod sanctis Prophetis Deus uisiones ostenderit, quibus futura in mysterio palam faceret. Quid autem ad rem facit, disputare & adserere, quae ratione hoc aut illud uiderint, ubi illi hoc subticuere? Profecto uanissima est haec occupatio filiorum hominum. Igitur Amos propheta ostendit in uisione Deus, fitorum, aut ut Septuaginta habet, scetum locustarum, omnia primum germinantia absumentium. Demum uidit, quod post ipsum serotinum imbrem, facta fuerit Regis tonsura, uel tonsor rex. Septuaginta habent: Ecce brucus rex Cog. Unde autem praeserit haec uarietas, non satis liquet. Neque damnabo Septuaginta, quod uideam Paulum non raro illorum uersione usum. Quidam libri habent: tonsuram grigis, sed non est in Hebraeo.

FRANC. LAMB. IN AMOS

Porro huius uisionis hæc est summa, quod **Deus** ostendit **Amos** plagam grauissimam, quam **Israëlitæ** promeruerant, qua totus **Israël** prorsus deleteretur, quemadmodum locusta & bruco uniuersa terrena scintilla absumuntur. Et hanc plagam, **Regem tonsorem**, uel **tonsuram regis** appellat, eo quod ita eam **Propheta** uidebat, quasi per aliquem **Regem** eam facturum esset. Et forsitan intellexit de **Gog**, ut **Septuaginta** posuerunt. Non enim uerisimile est, ut quidam putant, eos seductos similitudine literarum, & ignorasse, quid differat **Vau à Lain**, ac **p Gize**, quod interpretatur tonsor, legisse **Gog** uel **Gof**. Verum non est intelligendum, de **Gog & Magog**, de quibus **Eze. 38. & 39.** sed de aliqua gente sæuissima, à qua **Israëlitæ** penitus aboleri promeruerant, quarum **Rex**, tonsor, id est, cunctorum uastator appellaretur. Pari ratione **Rex Assyriorum**, per radentem nouaculam capitur. **Esa. 7.** In die, inquit, illa, radet **Domine** in nouacula conductam, in his qui trans flumen sunt, in **Rege Assyriorum**, caput & pilos pedum, & barbam uniuersam. Quo loco, quid uelint intelligi per nouaculam conductam, & eos qui trans flumen erant, exponit per id quod subiungit: **In Rege Assyriorum:**

Intelligens ergo **Propheta** uisionis huius mysterium, precatur, ne id fiat, dicens: **Domine Deus & c.** Quis scitabit **Iacob**, quia paruulus est. Quasi diceret: **Vnde** que admodum iam minoratus est. **Vt** inam magis dignaretur restituere, quicquid in eo corruit, tam in his que ad amicum spectant, quam in reliquis omnibus. **Optat** ergo illa ueritatem

COMMENTAR. CAPVT VII.

ueritatem & fidem, ac terrarum amissarum & dissipatarum instauracionem, ueramq; salutem.

Oravit autem multa cum fide, & exauditus est. Promisitq; illi Dominus, malum quod signabat uisio, minime futurum. Vide efficaciam fidelis orationis, & quam ineffabilis sit bonitas Dei. Nequaquam enim differt exaudire, in fide precantem. Nimirum promptior est ad exhibendam misericordiam, quam nos ad eam postulandam.

PARS SECVNDA.

Hæc ostendit mihi Dominus Deus: Et ecce uocauit iudicium ad ignem Dominus Deus, & deuorabit abyssum multam, & comedet simul partem. Et dixi: Domine Deus, quiesce obsecro. Quis suscitabit Iacob, quia paruulus est. Misertus est Dominus super hoc. Sed & istud non erit, dicit Dominus Deus.

Prescriptam de locustis uisionem quidam ad literam capiunt, alij de Rege Assyriorum decem tribus capti uante. 4. Reg. 17. hanc autem de iudicio ignis, de exercitu Chaldeorum Hierosolymam incendente enarrat. Sed nullatenus congruunt istæ expositiones. Primum, quia utraq; uisio totum contingit Israël: Secundo, plagæ per utrasque uisiones signatæ reuocatæ fuerunt.

Igitur hac secunda uisione, ostendit Amos Deus, quod

H 5 pro

FRANC. LAMB. IN AMOS

pro demeritis populi, uellet mittere se uisimum iudicium ignis, ad deuorandum Iacob, & abyssum, siue aquas multas, hoc est, populos. Quandoquidem aquarum nomine sepius capiuntur. Vnde Apocalypsis decimosextimo. Aquæ quas uidisti, ubi meretrix sedet, populi sunt, & gentes, & turba, & lingue. Et comedet simul partem. Non satis liquet quid uelit per partem accipi, nisi aquarum, id est, populorum partem intelligas, quas in uisione conspicebat mox igne consumi.

Quidam putant hanc plagam cœpisse, sed postmodum Amos deprecante, cessasse, propterea quod ipse deprecans, ait: Desine, uel quiesce Domine. Sed huic expositioni aduersatur, quod post fidelem Prophetæ orationem, Dominus ait de ipsa plaga, per uisionem designata. Hoc non erit. Nam si eiusdem plagæ fuit aliqua pars, quomodo uere dicitur, quod ipsa plaga omnino non fuerit. Fuit indubie incendium in Israël, uerum non illud quod per hanc uisionem designabatur. Quod superest enarrandum, habes in præcedenti uisione.

P A R S T E R T I A.

Hæc ostendit mihi Dominus Deus: Et ecce Dominus stans super murum litum, et in manu eius trulla cementarij. Et dixit Dominus ad me: Quid tu uides Amos: Et dixi: Trulla

lā cemētarij. Et dixit Dominus: Ecce ego ponam trullam in medio populi mei Israel. Non adijciā ultra superinducere eū, et demolietur excelsa idoli, & sanctificationes Israel desolabuntur. Et cōsurgam super domum Hyeroboam in gladio.

Ne uisiones istas, quispīam somnia, aut propria figmenta putet, ante singulas uisiones posuit, hęc, uel sic ostendit mihi Dominus Deus: Vidit autem Dominum stantem super murum litum, hoc est, cemento superinductum, habētem in manu sua instrumentum, quo muri uestiuntur & liniuntur ipso cemento, nempe trulla. Quid per murum litum, nisi regnum Israel à Domino protectum? ipsa enim litura, & cementi superinductio, qua murus uestitur, & seruatur, ac pulchrior est, significat Dei auxilium & protectionem, quibus Israel seruabatur, & ceteris gentibus gl'iosior erat. Hanc trullam, id est, protectionem, dixit se positurum & iniecturum, in medianm populi sui Israel, et se nullatenus ultra illam tenturum in manu sua, & liniturum, hoc est, protecturum eos, ne ab hostibus euerterentur, pellerenturq; à terris suis, ac captiui in alienas ducerentur. Porrò hęc abiectio trulle à manu Dei, in medianm populi, est sicut illis dicerent: Querite uobis alium protectorem, aut ipsi uos protegite, si potestis. Verum non est hominis protegere seipsū, quod unus & solus protector uerus, ego sum. Sed esto, quia mihi tam obstinato

tam obstinato corde contradicitis, & alienis à me, ac uobis ipsis fiditis, uos ipsi capite hanc protectionis trullam, nam quod ad me spectat, non adijciam ultra superinduce re ac protegere uos, sicut hactenus, quin potius flagellis durissimis uos cædam. Demolientur quoque excelsa idoli, scilicet aurei uituli, qui erat in Bethel, & sanctificationes Israël, hoc est, uniuersa, per quæ se putabant sanctificari, & quæ ad id proprio figmento instituerant, desolabuntur, euertentur, dissipabuntur, sic debebuntur sensu, potentia uerbi Dei, omnes sanctificationes regni Antichristi. Et consurgam super domum Hyeroboam filij Ioas, in gladio, hoc impletum est in filio eius zacharia, quem occidit Sallum filius Iabes. 4 Reg. 15. Vbi nos habemus, Dominus stans super murum litum. Septua. habent, uir stans super murum adamantinum: Et ubi in libris nostris est. Et in manu eius trulla cementarij. In septuaginta legimus: Et in manu eius adamas. Symmachus quoque, idem uertit quod Septuaginta. Porro scopus et sensus à priore nihil differt. Nam per adamantem lapidem preciosissimum simul atque durissimum, quid nisi fortissima diuinæ protectionis & auxiliij manus, ac preciosissima, simul atque inuictissima ueritas eius capitur? Et sancti omnes domus Israël, ad amantes quidam & lapides preciosi, muri Ecclesie sancte fuerunt. Vir autem stans super murum adamantinum, Deus est. Ipse forti manu, clementem protectionem, & oportuno auxilio, ac inuicta ueritate sua, fecit uiros adamantinos, & ex omnibus simul, edificauit murum preciosissimum, nempe

COMMENTAR. CAPVT VII. 63

mum, nempe adamantinum domus **Israël**, id est, **Ecclesie**,
in quam elegit ex domo **Israël** iuxta carnem, lapides pri-
mos, nempe **Patriarchas** & **Prophetas**, imò & ipsum an-
gularum lapidem **Christum**. Demum ipsis carnalibus ex
Israël, tam turpiter & tam obstinate à **Domino** forni-
cantibus, post idolorum immunditias, adparuit **Deus**, qua-
si edificans, & quasi muro adpositurus, lapidem adaman-
tinum, quem in manu habebat: **Verum** illum ipsi muro
hauquaquam adposuit, quin potius ait. **Ecce** ego in iuciam
adamantem in medio populi mei **Israël**. **Nequaquam** ultra
addam, ut pertranscam eum. **Qu**. di. u. q. in hunc diem,
lapides elegi ex **Israël**. **Esa. 5.** **Ad** edificandum murum
istum, sed ecce in proximo est dies, ut in eam structuram,
non ex **Israël**, sed magis ex alijs gentibus eligantur. **Nam**
proijctam uos in medium uestri, id est, manifeste ac uobis
uidentibus, & sentientibus, & nequaquam ultra erit, ut
illum absq; flagellis durissimis præteream, quin potius
illos grauissime puniam. **Et** dissipabuntur aræ risus (sic
enim habent **Septua.**) id est, irrisione dignissime &c.

Scopus ergo idem est, & in nostro textu, & in **Sep-
tua.** nempe quod **Deus** uoluerit ultra protegere & seruare
in eorum terris, sed ab ipsis illos trahere in captiuitatem.

Quere expauescendum iudicium, cum **Deus** proijcit trul-
lum, ne nos seruet ac protegat, abijcitq; nos, ne in adaman-
tini **Ecclesie** muri, sacrosancta structura locemur.

Miserere nostri **Domine** **IESV**, & fortissima tue omni-
potentie ac bonitatis trulla protege, et noli deserere nos.

Nam

FRANC. LAMB. IN AMOS

Nam à te ad quem ibimus, qui solus, non homines quantumlibet sancti & potentes, non angeli, non aliud quodcumque creatum, es uita, salus, dulcedo & spes nostra. Tu uia, tu ueritas, tu sermones uite eterne habes. Ioan. 6. **N**oli repellere nos à pueris tuis, nec à summe desiderabili structura, prescripti muri adamantini. Nam quem admodum ille est uere benedictus, qui te artifice in eo muro ponitur, ita ille est coram te maledictus, qui alienus habetur à structura eius. De hac structura, confidimus in deum, nos acturos apud **Ezechielem**, uisione ultima.

PARS QUARTA.

Et misit **Amasias** sacerdos **Bethel**, ad **Hyero**boam regem **Israel**, dicens. **R**ebellauit contra te **Amos**, in medio domus **Israel**. **N**on poterit terra sustinere, uniuersos sermones eius. **H**æc enim dicit **Amos**. **I**n gladio morietur **Hyero**boam, & **I**srael captiuus migrabit de terra sua.

Nunquam fieri potest, ut uerbum **Dei** carnalibus sine cruce nunciatur. **N**imirum individua ueritatis comes, crux est. **D**enique & **Christus**, & que **Christi** sunt, posita sunt in signa quibus ab incredulis contradicatur. **C**eterum his præ uniuersis contradicunt, cultus idolorum, ac carnis figmentorum mendaciorumque.

rumq; patroni, cuiusmodi erant olim sacerdotes Baal & Bethel, & Prophetæ falsi, & nunc Antichristi regnum perditissimum, nempe Papa, cum suis Episcopis, monachis, sacrificis, & alijs id genus pietatis hostibus cunctis. Hi sunt, quorum omne studium est, seducere populum dei, & à uera pietate facere alienum, ut cum hauserint suorum inuentorum mortifera uenena, efficacius omnem eorum substantiam rapiant, & inter eos aliquid esse putentur. Nunquam ideo non inculcant sua mendacia, pro æternis ueritatibus Dei, & impollutam Dei ueritatem, suis abominationibus oppositam, illasq; omnino condemnant, odiunt, nec ullatenus sustinent. Et quia mendaciorum perpetuæ sociæ sunt, hypocrisis, adulatio, & tyrannis, sub sanctitatis facie, & ueritatis zelo ementito, Principibus adulantur et imponunt, ut quocunq; ducant populū domini, & à Deo post suas immūdicias, uel per tyrannidem abducant. O infelicissimū, execrabilissimū, rapacissimum, mendacissimū, pollutiss. damnatissimumq; hominum genus sunt, pseudosacerdotes, falsiq; Episcopi & prophetæ. Quibus Ecclesiæ Dei nullus perniciosior ac nocentior est, quemadmodum & sanctis Episcopis ac prophetis, nullus est desiderabilior, utiliorq;.

En uides, quā insanierit in ueritatem Dei, ac sanctū eius prophetam Amos, idolorum Bethel abominabilis sacerdos, Amasias. Dixit enim apud se, quod & Antichristi factio cogitat: Si apud Israëlitis plebem locus fiat ueritatis, de nobis mox actum fuerit, quemadmodum & sub Achab

chab Rege Israël, per **Neliam** occisi fuere **Propheta** **Baal** quadringenti quinquaginta, & **Propheta** **lucorum** quadringenti. 3. Reg. 18. Nam coram potentissima ueritate mendacum stare non potest, uel ad momentum quidem, modo ipsa ueritas sincere capiatur. Dixit quoque: Pro uocabo **Regem** aduersum **Amos**, ut mox pellatur à terra **Israël**, & non audiatur à populo. Ad nimirum summe precauent, ut non audiantur inconcussa ueritatis professores, scientes, quod mox succumberent. Quid aliud uides in **Antichristis** & **Sophistis**? Nonne mox extinguere uolunt **Prophetas Dei**, etiam antequam eos audiant? At de his non nihil egimus in **Epistola ad Lothoringorum** **Duce** **cem**, quam huic operi premisimus.

Misit ergo ad **Regem Israël** **Nyeroboam**, non filium **Nabath**, de quo 3. Regum. 12. sed filium **Ioas**, de quo 4. Regum. 14. dicens: **Rebellauit** & c. Ecce adulatorem impium & mendacem. Non rebellabat ex se in **Regem Amos**, sed **Deus** per eum, à quo & mittebatur. Coegit illum **Deus**, ut prophetaret in **Regem** & **populum**. Quae prophetia à pseudopropheta rebellio uocata est. Sic & ueritatis hostes, de ueris **Prophetis** loqui consueuerunt. **Sed esto**, uocent nos rebelles, nos rebelles esse uolumus impijs **Principibus**, non his qui bene regunt **populum**, sed impijs & incredulis, in hoc quod ob durissimam cruci uicem in ueritatem **Dei** plurima tentant, & nolunt, ut per eam **deus** regnet in cunctis, sed ipsi soli, absq; **Deo** regere uolunt, et inter nihilominus pro credentibus haberi uolunt. **Proficere**

Profecto non rebellabat **Amos** Regi, sed mendacio, & abominationibus eius. **Rebellauit** aut̄ eis, in medio donatus **Israël**, id est, patenter. **Quem** ut grauius offendisse monstraret, exaggerauit factum, subiiciens: **Non poterit terra** &c. **Sensus** est: **Talia** sunt hæc quæ dicit, ut nihil tale prædicare, illi sit, neq; à te, neq; à populo permittendum, quin potius est aut occidendus, aut à terra **Israël** abijciendus.

Adieciq; tandem apertissimum mendacium: **Hæc**, inquit, dicit **Amos**: In gladio morietur **Hieroboam**. Sed ille nihil tale protulerat unquam. **Dixerat** enim ex ore **Domini**: **Consurgam** super domum **Hieroboam**: quod et factum fuit in filio eius **Zacharia**, quem occidit **Sellum** filius **Iabes**. **4. Reg. 15.** Verū cum mendacio isto aliquid simul protulit ueritatis, scilicet quod **Amos** prædixerat, **Israëlem** à propria terra migraturum.

Vide hostium pietatis callidam malitiam. **Vbi** ueritate se quicquam promoturos desperant, id mendacijs tentant. **Putauit** **Amasias** futurum, ut grauius ferret **Hieroboam** uerbum **Amos** cōtra suam personam dictum, quàm aduersus domū seu filios suos: ideo mentitus, & uerbum **Amos** immutans, adseruit, q. prophctarat cum gladio casurum. **Verbum** aut̄ aliud non immutauit, q. directe in populū esset. **Sic** impij miscent ueritatē mendacio, quo auidius mendaciū imbibatur: & dum **Prophetarum** dei sermones referunt, nihil ex eis præter seditionē ac tumultum populi exquirunt, unde ipsis populis suadeant, eos tantum cōmotio- num ac tumultuū patronos esse. **Nonne** hæc sunt, quæ indi-

FRANC. LAMB. IN AMOS

es nostro saeculo ab Antichristis fiunt? Nimirum odio ueritatis commotione ubique excitant, interim de nobis succlamantes: **En** seditionum principes, hereticas, tumultuarios. Sed insantant & ululēt, ut uolunt miseri quod in proximo sit interitus & euersio eorum: quem quanto magis se uilare putant, contradicendo pietati, eo fiunt illi proximiores iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.

Et dixit Amasias ad Amos: **Qui** uides, grade re, fuge in terram Iuda. et comede tibi panem, & prophetabis ibi. **Et** in Bethel non adijcies ultra ut prophetes, quia sanctificatio Regis est, & domus regni est.

Non legimus regem Amasiae respondisse. Ego puto, quod differente responsonem, aut pro nihilo habente respondere, Amasias expectare quicquam noluit, ideo iussit Amos Prophetam, ut abiret in Iudaeam, dicens: Tu quid es, qui adferis ea quae dicis, tibi ostensa sunt a domino, grade re, & abi a nobis, fugiens in Iudaeam, ut prophetes, et uiuas illic. Quasi dicitur: Nec panis, nec aliud quicquam necessarium, in terra nostrati tibi administrabitur. Putabat seductor Amos et simile quod eb pugillum ordei, et fragmentum panis prophetabat: quod & pseudoprophetae nostri saeculi faciunt, ob eiusmodi uiolantes nomen sanctum domini, ad populum eius, quibus dominus maledixit, & eos durius increpat. Eze. 13. Horum male artes sunt, mentiri, seducere, rape omnia, & ea sibi debita adferere, persequi sanctos, auferre ab eis panem, occidere, mactare, perdere. Nolebat, ut Amos prophetaret in Bethel. Quare? Ob auaritiam,

COMMENTAR. CAPVT VII. 66

Ob auaritiā, q̄ timeret sibi, ne ob ueritatis sermonē, mi-
nus iuxta carnē haberet quā antē, et ne tālibere non pos-
set r̄: pere multa. **Est** ne alia causa. **Est** planē: scilicet, q̄
metuebat, ne luce ueritatis palām fierēt iniquitates eius, et
suorū cōplicum, unde eum disperire forsā cōingeret. **Sed**
obmissis his causis, p̄pter quas **Propheta** sancto contradi-
xit, aliā execrabilem, quemadmodū ipse quoq; execrabilis
erat, adsumpsit, dicēs: **Quia** sanctificatio **Regis**, et domus
regni est: hoc est, cultus utuli, à domo **Regis** ad sanctifican-
dum populū et **Regem** institutus. **Reg. 12.** **Ecce** q̄ eisdem
uocabulis increduli p̄ mendacio, q̄ ubi fideles pro ueritate
uuntur. **Verū** nihil omnino interi ueritatis habent. **Quia,**
inquit, sanctificatio est. **O** mendacium nocentiss. **Sic** **Anti-**
christus uocat suā omnium criminū cloacā, **Romam**, san-
ctā. **Itidē** suam perditionis sedem, suas bullas, suas sectas, su-
os rasos et cucullatos. **Et** ipse uult dici, **Sanctiss.** beatiss. si-
biq; fauētēs iubet adpellari, **Christianiss.** **Catholicos**, **Reue-**
rendiss. **Ecclesie** dei filios, et se so.ū. cum sua pditiō. ac re-
proba synagog. p̄ dei **Ecclesia**, ac spiritualib. uult haberi,
sicq; id genus mēdacijs, et adsūptis p̄peram et in uanū dei,
Christi, ac **Ecclesie** eius nominib. simplicē fidelū plebem,
à ueritate post mendacia sua multis seculis auertit. **Ueh-**
ementer et amantib. sanctificationes hominū. **Enimue**
non minus quā sanctificationes sunt, et nihil omnino
efficiunt eorū que promittunt. **Terrere** uoluit **Amasias**
fidelem ueritatis ministrum fastigio **Regis**, sed nihil p̄fecit,
nisi in malum suum. **Non** enī destitit proinde à sancto mi-
nisterio

FRANC. LAMB. IN AMOS

nisterio uir Dei, quin potius ardentior factus est, nonnulla priorib; adijciens, & ipsa priora cōfirmans & adserens.

PARS QUINTA.

Respondit que Amos, & dixit ad Amasiam: Non sum Propheta, & non sum filius Prophetae, sed armentarius ego sum, uellicans sycomoros: & tulit me Dominus Deus, cum sequer gregem. Et dixit Dominus ad me: Vade, propheta ad populum meum Israel.

Non fuit Amos à principio, neq; genere Propheta, tametsi uocatus à pastorali ministerio ad uerbū, uerus Propheta Domini extitit. Proinde ait: Nō sum Propheta, hoc est, non sum adsuetus, nec fui, usque in hunc diem in ministerio prophetandi, nec sum filius Prophetae, ut Esaias, Iob, & alij nonnulli, sed condicione mea sum pastor armentarius, uellicans sycomoros. Sycomorus rubus est, ferens moros.

Quidam uolunt hoc Prophetae uerbum sic capi: Nō sum propheta, qui uelim pro pane prophetare, et ob id proficisci in iudeam: nec sum filius Prophetae cuiuspiam falsi, sed sum pastor armentarius, habens satis ex armentis unde uiuam. Sed horum pace salua, stupida & frivola haec expositio, nec cōgruit huic loco. Facile enim ex textus circumstantia, ipsissimam enarrationem deprehendes, si

COMMENTAR. CAPVT VII. 67

pe quòd **Amos** uidens insaniam **Amasiae**, prohibentis ser-
monem **Dei**, reddidit rationem, q, à **Deo** missus erat, &
uocatus ab armentis ad prophetandi munus. Idcirco tam
aperte dixit, q, esset pastor armentarius, aduetus scilicet
ad custodiam armentorum, non ad prophetiam: aduetus
quoq; habitare in syluis & montib. ac uictuare fructibus
arborum, atq; ex eis uellere in armentorum cibum. **Quid**
Agnosce mirabile opus **Dei**, q, hominem talibus nunquam
aduetum, **Deus** propheta dignatus fuerit, et uelit per me
armentorum pastore suae sapientiae palam facere occulta, ut
tu, et tibi similes huius seculi prudentes magis confundami-
ni, & simul cum toto populo agnoscatis apertius, meum ser-
monem à domino esse, quo à tali uobis, eo iubete, pferatur. **Ni-**
hil enim doctrinae in me est, ut nisi **Deus** in me loqueretur,
quicquam tale possem. **Alia** quoq; ratione, dixit se prius
fuisse pastorem armentarium, nempe, ut ostenderet suo ex-
emplo omnia deserenda, mox ubi **Dei** iussio adcedit. **Tulit**,
inquit, me **Dominus** &c. **Ac** si dixisset: **Vocanti** **Deo** mox
adqueui, et priori ministerio, eo iubete, cui tu contradicis,
abrenunciaui, & tu uis, ut non adqueiam imperio **Dei**,
sed tuo? **Quid** ad me, quid **Rex** aut tu iubeatis? **Na** or est
Deus omni homine: ideo obsistentibus quantumlibet homi-
nibus, quicquid **Deus** iusserit prophetabo.

Et nunc audi uerbum **Domini**. **Tu** dicis: **Nō**
prophetabis super **Israel**, et non stillabis super
domum **Idoli**. **Propter** hoc haec dicit **Dom-**
nus: **Vxor** tua in ciuitate fornicabitur, & filij

tui, & filia tuæ in gladio cadent, & humus tua funiculo metietur, & tu in terra polluta morieris, & Israel captiuus migrabit de terra sua.

Qui non uult sermonem bonum, sermonem benedictionis & paci, maledictioni æquis subiacet. Ideo quia à principio regni decem tribuum, ipse tribus à Hieroboam filio Nabath seducte. 3. Reg. 12. à Deo apostatarunt, et Prophetis Dei obstiterunt, nolueruntq; participes esse sermonum amabilissimæ ueritatis Dei, iustissime sermonem euersiōis suæ audire cōpelluntur, & tandem euertuntur. Et Amos impius, quia ueritati contradixit, et præcepit Amos, ne prophetaret quicquā super aut contra Israël, et ne stillaret, id est, ne minimū quiddam, quasi stillam aduersus domum idoli, id est, Bethel, loqueretur, sic à domino iudicatus fuit. Primum, quia uxor sua erat fornicatura, eo q; uolebat filios Israël fornicari à Domino. Secundo, quia amabat perditionem animarum populi, filij sui ac filia gladio per dēū erant. Tertio, quia terrenus multum adficiēbatur, & uilē la cōquireret, seducebat populū dei, terræ eius erāt funiculo metiendæ ab aduersarijs, qui sibi eas inuicem diuiderēt. Quarto, quia p mendacio habebat, prophetiam de Israël captiuando, ac quia immundiciā et sordem idololatriæ populū docuerat, ipsemet captiuū adus, et in terra polluta, hoc est, inter gentes moriturus prædicitur. Indubie enim extrā Israël terram mortuus est. Et qui noluit in salutem uerū Deum, in suā pernitem falsis dijs fuit inter gētes satiatu-

○ æquis

COMMENTAR. CAPVT VII. 69

O equis et sanctiss simul atq; reueredijs iudicia domini.

Demum quod ad **I**sraëlem, scilicet tam ad **R**egem, quam ad **p**opulum attinet, **M**igrabit, inquit, **I**sraël à terra sua. **M**ulta cum patientia illos multos pertulerat annis, et semper **D**eī sermonibus contradixerant. **D**eus autem accerrimus uindex est pro eis, et nō sustinet contemptum eorum perpetuum. **I**dcirco uidens impios **R**eges ac **P**rincipes **I**sraël sibi uere nunquam adqueuisse, sed semper ueritati cōtradixisse, **p**opulumq; suū eorum impietatib. ac mēdacijs fuisse concordē, ipsoꝝ regnū deleuit, et transtulit **I**sraël in **A**ssyrios, ut patet. 4. **R**eg. 17. quod hic **A**mos prænunciat. **V**iderint hæc qui ueritatem et dilectores eius persequuntur: **N**am impossibile est, eos tandem non abijci, qui eternam **D**eī ueritatem abijciunt.

CAPVT OCTAVVM.

Summarium capituli. **P**rimo ex uisione calathi **K**itz, id est, ficorum, prophetat de **K**etz siue **K**itz, id est, sine **R**egni **I**sraël. **S**ecundo, prophetat aduersum maiorum ac negociatorum tyrānidem in pauperes populi, uicina illis mala prænunciāns. **T**ertio, lucis, ac omnis letitiæ priuatione, ac exemplo luctus primogeniti, describit accerbitatem maiorum **I**sraëli imminentium. **Q**uarto, prophetat de exauescenda ac longè perniciosissima fame uerbi **D**eī.

PARS PRIMA.

I 4 Hæc